

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск № 26 (жовтень 2015 року)

На початку жовтня відбувся другий [українсько-японський семінар з питань енергетичної безпеки](#), в ході якого Україні вручено Стратегічний план реформування енергетичної галузі ("Майстер план"), розроблений Японським інститутом енергетичної економіки (IEEJ). Також була підписана [спільна заява](#) на рівні профільних міністерств щодо співробітництва.

16 жовтня відбулося [13-те засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), Україну представляв міністр В.Демчишин. В ході зустрічі прийнято низку ключових рішень, зокрема щодо імплементації Директиви 2012/27/ЄС стосовно енергетичної ефективності, Регламенту 347/2010 стосовно енергетичної інфраструктури, Регламенту 431/2014 про статистику енергетики, а також щодо строків імплементації Директиви 2001/80/ЄС. Українська сторона також порушила питання додаткового фінансування ЄС відповідних заходів для повноцінного виконання зобов'язань.

У жовтні при Міністерстві створено робочу групу з розробки законопроекту щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях ([Наказ № 638](#)), на виконання заходів із впровадження Ініціативи прозорості видобувних галузей (ІПВГ) на 2015 рік. Разом з тим, ініційовано [перенесення терміну публікації першого українського звіту ІПВГ](#). Важливим кроком стало затвердження урядом Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних ([Постанова № 835](#)).

19 жовтня [Наказом Міненерговугілля № 657](#) введено в дію нову структуру Міністерства, затверджену 5 жовтня [Наказом № 634](#), та штатний розпис відомства. Так, питаннями реформ в рамках Енергетичного Співтовариства відає Департамент стратегічного планування та європейської інтеграції. Раніше, [Наказом № 656](#) у Міненерговугілля запроваджено електронний документообіг.

У жовтні Світовий банк [оприлюднив рейтинг Doing Business 2016](#), згідно з яким Україна посіла 83 місце з-поміж 189 країн світу за легкістю ведення бізнесу. У жовтні Міненерговугілля [підписало Меморандум про співробітництво](#) з бізнес-асоціаціями АСС та ЕВА щодо механізму оперативного реагування на проблемні питання, пов'язані з діяльністю інвесторів в енергетичному секторі.

Україна також готується до вступу в дію Глибокої та всеохопної зони вільної торгівлі з ЄС. Зокрема, 19 жовтня відбулося [засідання Національної ради реформ](#), присвячене статусу виконання Угоди про асоціацію України з ЄС та Порядку денного асоціації України з ЄС. При цьому, у [звіті Урядового офісу з питань європейської інтеграції](#) енергетику названо серед сфер, де досягнуто прогрес. 21 жовтня Кабінет Міністрів [схвалив скасування](#) додаткового імпортного збору з 1 січня 2016 року, а Мінекономіки [створило Раду з просування експорту](#).

6 листопада у Міненерговугілля [відбулася зустріч оновленого складу Багатосторонньої робочої групи](#) для розроблення, втілення і моніторингу ефективності виконання реформ відповідно до зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства. Учасники зустрічі обговорили реальний стан справ та накреслили перспективний план роботи, а також погодилися збиратися напередодні засідань таких органів Енергетичного Співтовариства, як Постійна Група високого рівня та Рада Міністрів.

Дана публікація випущена в рамках проекту "Покращення імплементації зобов'язань України в рамках Енергетичного Співтовариства через посилення ролі громадськості", що здійснюється ГО "Діксі Груп" спільно з Ресурсно-аналітичним центром "Суспільство і довкілля" за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Ресурсно-аналітичний центр
"Суспільство і довкілля"

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of NGO "DiXi Group" and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у вересні наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

Уряд стверджує про готовність галузі до зимового періоду

Міністр енергетики В.Демчишин [переконалий, що країна](#) готова до зими – вугілля вистачить, оскільки [на складах перебуває](#) 2,5 млн.тонн вугілля, і коштів для подальшої закупівлі також достатньо, а нова лінія РАЕС-Київ додасть 1 тис.МВт в ОЕС України. Також у жовтні достроково [підключено до енергосистеми](#) енергоблок №6 Запорізької АЕС, після планового ремонту. Уряд продовжує інформувати про стан підготовки міжнародних партнерів – [проводяться зустрічі з](#) європейськими та американськими радниками щодо [імплементції Плану дій](#) на 2015-2016 роки. Окремим рішенням Міненерговугілля врегульовано тимчасові позапланові перетоки електроенергії, які виникали при паралельній роботі енергосистем України та РФ ([Наказ № 684](#)).

Про диверсифікацію постачання газу, нафтопродуктів, уранового концентрату йшлося в ході [візиту Президента П.Порошенка та української делегації до Казахстану](#). Розширення співпраці в галузі ПЕК було предметом переговорів в ході схожого [візиту високого рівня до Туркменістану](#). Більшу увагу варто приділити і [позиціонуванню України в чорноморському регіоні](#), особливо з огляду на додаткові можливості для постачання каспійського газу.

Попри [спроби пошкодити постачання](#) електроенергії до Криму невідомими особами, [постачання поки зберігається](#). Однак багато громадських діячів, у тому числі татарських, [закликають відключити Крим](#) від електроенергії для посилення тиску в боротьбі з півострів. У жовтні Міненерговугілля оприлюднило проекти стандартів операційної безпеки функціонування ОЕС України, зокрема щодо [Порядку складання річних та місячних прогнозних балансів](#) та [Положення про організацію протиаварійної роботи в електроенергетиці](#).

Також Міненерговугілля проводить [аудити державних підприємств](#) і намагається залучити молодих керівників на управління ними, а також [закликало громадськість контролювати](#) прозорість закупівель державними підприємствами при оновлення магістральних мереж, трансформаторів та ін.

Нові правила отримання статусу проектів "спільного інтересу" можуть ускладнити доступ до фінансування з боку ЄС

16 жовтня відбулося [13-тє засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), яка затвердила директиви щодо "Майбутнього спільного акта щодо безпеки постачань", який зараз опрацьовується ЄК. Також було схвалено рішення щодо імплементції Регламенту 347/2010 стосовно енергетичної інфраструктури в рамках Енергетичного Співтовариства. Регламент визначає порядок відбору та критерії визначення проектів транс-європейської енергетичної інфраструктури, що становлять спільний інтерес для Енергетичного Співтовариства (так звані PECS projects), реалізація яких може відбуватись за рахунок інструменту фінансування ЄС.

Єврокомісія, яка була ініціатором цього рішення, запропонувала надавати статус PECS лише тим проектам, які отримають спочатку статус проектів спільного інтересу в ЄС (PCI). Разом з тим, Україна неодноразово висловлювала занепокоєння щодо ризику, що деякі проекти не зможуть отримати такий статус, оскільки потрібно буде проходити більш жорсткі процедури відбору.

У сфері реформи газового ринку:

Робота над законодавством та підзаконними актами для нової моделі ринку продовжується

15 жовтня уряд вніс законопроект "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення умов функціонування ринку природного газу" ([реєстр. № 3325](#)) на заміну тому, що був відхилений. Мотиваційна частина документу не змінилася.

На початку листопада НКРЕКП [повідомила](#), що постанови, прийняті на відкритому засіданні 30 вересня і спрямовані на реалізацію Закону "Про ринок природного газу", пройшли державну реєстрацію в Міністерстві юстиції. У свою чергу, міністр енергетики В.Демчишин [закликав до прискорення прийняття підзаконних актів](#) з метою створення повноцінного ринку газу.

1 жовтня Кабінет Міністрів затвердив Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (відносини у перехідний період) ([Постанова № 758](#)). Документ встановлює, що перехідний період триває до 1 квітня 2017 року, а до 31 березня 2016 року встановлюється пільгова гранична роздрібна ціна на газ, який використовується населенням, – 3,6 грн. за кубометр у разі використання до 200 кубометрів на місяць. Зазначається, що Положення не позбавляє побутових споживачів та виробників теплової енергії права обирати постачальника газу та права купувати газ за цінами, що вільно встановлюються сторонами контрактів на постачання.

Водночас, документ зберігає схему формування ресурсу газу для побутових споживачів та виробників теплової енергії за участі "Нафтогазу" та державних підприємств. Регульовані граничні ціни для згаданих категорій споживачів визначаються окремими рішеннями Кабінету Міністрів.

Положення одразу зазнало низки змін. [Постановою від 7 жовтня 2015 р. № 791](#) додано технічні правки, [Постановою від 30 жовтня 2015 р. № 872](#) змінено пільговий обсяг газу, що реалізовується населенню за нижчою ціною – із 200 кубометрів на місяць на 1200 кубометрів, у період з 1 жовтня 2015 року по 31 березня 2016 року. При цьому, відповідальним органам доручено подати до 20 лютого 2016 року звіт щодо обсягу споживання зазначеного газу, що постачається побутовим споживачам за граничною роздрібною ціною, та провести роз'яснювальну роботу серед населення.

Також урядом змінено Порядок створення страхового запасу природного газу ([Постанова № 836](#)), який набуває чинності з 1 січня 2016 року. Вимоги щодо покриття дисбалансів були посилені, водночас від створення страхового запасу звільнено ті обсяги газу, які реалізуються в рамках спеціальних обов'язків, покладених на постачальників газу.

21 жовтня Кабмін утворив конкурсну комісію з обрання постачальника "останньої надії" ([Постанова № 873](#)), що має відбутися відповідно до Порядку проведення конкурсу з визначення постачальника "останньої надії", затвердженого Постановою від 30 вересня 2015 р. № 809.

29 жовтня, в ході круглого столу, представники Міненерговугілля, НКРЕКП, "Нафтогазу", газовидобувних та постачальних організацій, провідні експерти [обговорили механізм реалізації норм Закону "Про ринок природного газу" в частині, що стосується газорозподільних мереж](#). У виступах порушено питання запровадження платного користування газорозподільними мережами, зокрема, як плановані норми користування вплинуть на безперебійність забезпечення газом споживачів. Також обговорено європейський досвід експлуатації та розвитку газорозподільних мереж та способи використання його з метою наближення функціонування мереж до найвищих стандартів.

У жовтні регулятор опублікував [проект Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу](#). Також НКРЕКП оприлюднила [проект постанови "Про внесення змін до постанови НКРЕ від 04 жовтня 2012 року № 1258"](#), яким

пропонується розділити форму звітності № 4-НКРЕ-газ на окремі форми з розподілу, транспортування та зберігання природного газу.

Тим часом, Міненерговугілля оприлюднило [проект постанови Кабміну "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 р. № 217"](#), яка адаптує до нового закону про ринок газу положення Порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з гарантованим постачальником природного газу. Інший проект, опублікований у жовтні, – [проект постанови уряду щодо зміни норм споживання газу населенням у разі відсутності газових лічильників](#), якою пропонується підвищити норми із 3/4,5/9 кубометрів на людину-місяць (залежно від виду споживання) до 4,4/7,1/14 кубометрів відповідно.

Тривають дискусії щодо реформи "Нафтогазу", зокрема виконання вимог донорів

З 19 до 30 жовтня в Україні [працювала місія](#) Світового банку з підтримки реформування системи енергетичних субсидій та реструктуризації газової галузі, в ході якої відбулися зустрічі, у т.ч. [в НКРЕКП](#).

21 жовтня Кабмін схвалив проекту Договору гарантії (Відновлювана кредитна лінія для НАК "Нафтогаз України" на закупівлю газу) між Україною та ЄБРР ([Розпорядження № 1096-р](#)), 22 жовтня Президент уповноважив Міністра фінансів на підписання угоди ([Розпорядження № 749/2015-рп](#)). Також уряд вніс законопроект "Про внесення зміни до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України (щодо стабілізаційного (резервного) енергетичного фонду)" ([реєстр. № 3388](#)),

Пропозиція переведення "Нафтогазу" із підпорядкування Міненерговугілля до підпорядкування безпосередньо Кабміну [не зустріла схвалення профільного відомства](#), яке вважало таке рішення функціонально незрозумілим та наполягало на розділенні відповідно до Третього енергетичного пакету ЄС. На цьому фоні група народних депутатів від фракції Радикальної партії Олега Ляшка внесли проект постанови "Про ліквідацію НАК "Нафтогаз України" ([реєстр. № 3306](#)).

Непроста ситуація виникла у питанні поставок газу теплопостачальним підприємствам

Для забезпечення сталого проходження та недопущення зриву опалювального сезону 2015/2016 років, НКРЕКП врахувала пропозицію "Нафтогазу", і затвердила реєстр нормативів (реєстр нормативів перерахування коштів, що надходять як плата за теплову енергію та/або надані комунальні послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води від усіх категорій споживачів та як плата теплопостачальних організацій за вироблену теплогенеруючими організаціями теплову енергію) до моменту приведення нормативно-правових актів у відповідність до вимог Закону "Про ринок природного газу" ([Постанова від 02.10.2015 № 2536](#)).

У свою чергу, уряд схвалив спеціальне розпорядження, яким доручив газопостачальникам, місцевим держадміністраціям та іншим сторонам забезпечити безперебійне постачання газу теплогенеруючим і теплопостачальним організаціям для початку та проходження опалювального сезону ([Розпорядження від 7 жовтня 2015 р. № 1064-р](#)). При цьому, Мінрегіону та Міненерговугілля доручено розробити і внести на розгляд проект акта щодо врегулювання ситуації з боргами тепловиків.

Не припиняються спроби вдосконалити базовий закон, окремі з ініціатив є популістськими

У жовтні група депутатів з різних фракцій запропонувала внести зміни до статті 12 Закону "Про ринок природного газу" щодо відповідності якості природного газу європейським стандартам ([реєстр. № 3248](#)). Так, пропонується визначити, що теплота згорання газу повинна становити не менше 9000 ккал/кубометр.

Натомість голови фракцій ВО "Батьківщина" та "Самопоміч", а також групи "Воля народу" пропонують законопроект "Про внесення змін до Розділу VII Прикінцеві та перехідні

положення Закону України "Про ринок природного газу" (щодо спрямування населенню природного газу вітчизняного видобутку у повному обсязі)" ([реєстр. № 3216](#)). Новацією документу є запровадження перехідного періоду до 1 квітня 2018 року, протягом якого держпідприємства-видобувники мають продавати газ за регульованими цінами для формування відповідного ресурсу.

Тим часом, група народних депутатів від фракції Радикальної партії Олега Ляшка пропонує законодавчо заборонити постачальникам газу, електроенергії, тепла виставляти непідтвержені борги ([реєстр. № 3307](#) від 09.10.2015). Розширення пільг для окремих категорій громадян пропонують депутати від фракції "Опозиційного блоку" ([реєстр. № 3313](#) від 09.10.2015).

У сфері реформи ринку електроенергії:

Для реформи ринку електроенергії напрацьовується вторинне законодавство та посилюється прозорість управління галуззю

Уряд продовжує розробку вторинного законодавства для нового законопроекту "Про ринок електричної енергії" – 2 жовтня [відбулась зустріч з цього питання](#) в НКРЕКП з основними учасниками ринку та європейськими партнерами. НКРЕКП затвердила Постанову, якою [дозволила населенню самостійно](#) обирати та купувати багатозонні лічильники електроенергії та закликає [використовувати багатозонні лічильники](#) для заощадження електроенергії та зменшення навантаження на енергосистему. Тим часом, за даними ЗМІ, у жовтні 2015 року Україна [скоротила експорт електроенергії](#) більш ніж у 3 рази порівняно з жовтнем 2014 року та з листопада [розпочала імпорт електроенергії](#) з Росії.

Соціальна складова залишається складною в реформі ринку електроенергії

Міненерговугілля [продовжує вести переговори](#) з шахтарями щодо реформи галузі, головним питанням залишається фінансова підтримка вугільних підприємств, окремі шахти [провели зустрічі з](#) міністром щодо виплати зарплат; [додатковою проблемою вугільної](#) галузі стало накопичення ПДВ державними шахтами. [Схожі переговори про реформу сектору йдуть](#) і з профспілками в сфері електроенергії.

Рівень інвестицій та допомоги в атомну енергетику продовжує зростати

Також Міненерговугілля [провело переговори з Австралією](#) щодо співпраці в атомній сфері, і [відкрило спільно з ЄС](#) Національний центр підготовки ремонтного та керівного персоналу АЕС, де буде функціонувати тренажер, аналогічний реакторному острову. За даними ЗМІ, президент НАЕК "Енергоатом" Ю.Недашковський [домовився з банком](#) Barklays щодо фінансування добудови двох блоків на Хмельницькій АЕС. 16 жовтня уряд [zareєстрував законопроект № 3335](#) про внесення змін до Закону "Про використання ядерної енергії", який закріплює на Міненерговугілля функції щодо планування та проведення заходів з виробництва ядерного палива, продовження строку експлуатації енергоблоків і повернення відходів з переробки ядерного палива.

У сфері державного регулювання енергетики:

Стратегічною дорадчою групою напрацьовано консенсусну версію законопроекту про регулятора

З 19 до 30 жовтня в Україні [працювала місія](#) Світового банку з підтримки реформування системи енергетичних субсидій та реструктуризації газової галузі, яка у т.ч. обговорювала стан підготовки проекту Закону про НКРЕКП та співпраці з регулятором в процесі підготовки даного законопроекту. Подібні дискусії, зокрема у питанні [забезпечення](#)

[прозорості](#), також велися в ході [зустрічі](#) НКРЕКП з представниками місії Агентства США з міжнародного розвитку в Україні (USAID).

19-20 жовтня в приміщенні Комітету Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки проведено сесію-зустріч Стратегічної дорадчої групи, створеної за участі аналітичного центру DiXi Group та при підтримці Міжнародного фонду "Відродження". Учасники обговорили всі 19 статей та більше 190 зауважень до існуючого законопроекту № 2966.

Після інтенсивних дискусій напрацьовано консенсус щодо найбільш суперечливих положень документу, зокрема щодо майбутнього правового статусу НКРЕКП, процедури вибору її членів, шляхів та джерел фінансування роботи регулятора, механізмів вирішення спорів, тощо. [Результати роботи Групи](#) були представлені в ході брифінгу 20 жовтня та під час засідання профільного комітету 5 листопада. Депутати та представники Секретаріату Енергетичного Співтовариства обговорили можливі шляхи внесення документу на розгляд Верховної Ради та узгодили подальші кроки.

Тим часом, наприкінці жовтня група народних депутатів від фракції Радикальної партії Олега Ляшка внесли законопроект із промовистою назвою "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою усунення Президента України від здійснення ним не встановлених Конституцією України повноважень у сфері діяльності національних комісій, які здійснюють державне регулювання енергетики та комунальних послуг, ринків цінних паперів і фінансових послуг, зв'язку та інформатизації, що призвело до штучного підвищення ціни на природний газ для населення та спричинило інші негативні наслідки для економіки держави" ([реєстр. № 3386](#)). Документ пропонує визначити національні комісії регулювання природних монополій як центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом, на які згідно з Конституцією поширюватиметься відповідний порядок утворення та ліквідації.

У сфері відновлюваної енергетики:

Уряд спрощує умови ведення підприємницької діяльності у сфері виробництва біологічних видів палива

У Верховній Раді зареєстровано законопроект "Про внесення змін до статті 8 Закону України "Про альтернативні види палива" ([реєстр. № 3330](#) від 15.10.2015), розроблений Мінрегіоном, який сприятиме дерегуляції господарської діяльності в сфері виробництва альтернативних видів палива. Спрощення передбачається за рахунок виключення із Закону "Про альтернативні види палива" положень щодо ведення державного реєстру виробників рідких біологічних видів палива та біогазів органом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, а також скасування вимоги щодо внесення до цього реєстру суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність у сфері виробництва, зберігання та введення в обіг рідких біологічних видів палива та біогазів.

Депутати пропонують включити побутові відходи до переліку вторинних енергетичних ресурсів

21 жовтня група депутатів на чолі з М.Томенком та О.Домбровським (фракція "Блоку Петра Порошенка") зареєстрували законопроект "Про внесення змін до деяких законів України щодо поводження з побутовими відходами та стимулювання їх використання як альтернативного джерела енергії" ([реєстр. № 3198-1](#)). Законопроект підготовлено з метою комплексного врегулювання питання поводження з побутовими відходами, удосконалення механізмів державного регулювання у сфері поводження з побутовими відходами на основі Директиви 2008/98/ЕС про відходи. Ним передбачено встановлення "зеленого" тарифу на виробництво електроенергії з побутових відходів з коефіцієнтом 2,07-2,5 до 2029 року. При цьому відповідальність за роздільне збирання відходів покладена на власників та

користувачів будинків, співпраця з виробниками електрики з побутових відходів регулюється договором.

Триває створення необхідних законодавчих передумов для підвищення інвестиційної привабливості проектів, пов'язаних із заміщенням газу

8 жовтня регулятор опублікував повторно [зміни](#) до Порядку встановлення, перегляду та припинення дії "зеленого" тарифу. Згідно документу, розмір "зеленого" тарифу перераховується щоквартально у національну валюту за середнім офіційним валютним курсом Національного банку України за останні 30 календарних днів, що передують даті засідання НКРЕКП.

13 жовтня у Верховній Раді зареєстровано урядовий законопроект "Про внесення змін до статті 19 Закону України "Про теплопостачання" щодо укладення довгострокових договорів на постачання теплової енергії" ([реєстр. № 3320](#)), який стимулюватиме заміщення газу при виробництві тепла і його постачання бюджетним установам. Законопроектом запроваджуються положення, які надають правові гарантії інвесторам повернути кошти, вкладені в реалізацію проектів, пов'язаних з використанням альтернативних джерел енергії та альтернативних видів палива. Дані гарантії реалізовуватимуться шляхом укладення з бюджетними установами довгострокових договорів на постачання теплової енергії, на строк не менше окупності відповідних інвестиційних заходів (мінімум 5 років).

Водночас, уряд вніс неоднозначні зміни до Плану заходів щодо скорочення обсягу споживання природного газу

13 жовтня Кабмін вніс зміни до плану коротко- та середньострокових заходів щодо скорочення обсягу споживання природного газу на період до 2017 року ([Розпорядження № 1089-р](#)). Зокрема, скасовано завдання розробити технічні умови приймання в ГТС біометану, механізмів стимулювання його виробництва та споживання, розробки програми переведення компресорних станцій ПАТ "Укртрансгаз" на електричний привід, розробки програми стимулювання використання електроенергії під час виробництва теплової енергії.

Також головним відповідальним органом щодо внесення змін до Енергетичної стратегії України на період до 2030 року в частині скорочення обсягу споживання природного газу, збільшення обсягу використання енергоносіїв, отриманих з відновлювальних джерел енергії, та альтернативних видів палива замість Міненергочугілля призначено Держенергоефективності. Відповідні зміни повинні бути надані на розгляд Кабміну у IV кварталі 2015 року.

Сектор ВДЕ вимагає змін до законопроекту про новий ринок електроенергії

12 жовтня в Комітеті Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки відбувся [круглий стіл щодо законопроекту "Про ринок електричної енергії України" та його впливу на розвиток сектора відновлюваної електроенергетики](#). Представники галузі висловили стурбованість у зв'язку з деякими положеннями, запропонованими авторами законопроекту, які суттєво впливають на розвиток сектору відновлюваної енергетики, і призведуть до його, якщо не повної зупинки, то до тривалої стагнації. Зокрема, мова йде про введення штрафних санкцій на виробників електроенергії за рахунок відновлюваних джерел енергії за так звані "небаланси".

Інше

21 жовтня Секретаріат Енергетичного Співтовариства опублікував [дослідження](#) прогресу країн-членів у сфері відновлюваної енергетики в 2012-2013 роках. Згідно з дослідженням, Україна перевиконала планові показники частки ВДЕ в кінцевому енергоспоживанні на 37,5% в 2012 році та 23,5% в 2013 році. Однак дослідники припускають, що при збереженні умов регулювання, країні не вдасться досягти показника частки ВДЕ до 2020 року.

21 жовтня керівники ключових асоціацій у сфері відновлювальної енергетики [звернулися](#) до Президента та Прем'єр-Міністра України з проханням щодо сприяння вирішенню питання перепідпорядкування Держенергоефективності безпосередньо Кабінету Міністрів України. На думку авторів листа, таким чином буде підвищено статус питань енергоефективності та розвитку відновлювальних, а також усунуто конфлікт інтересів у діяльності Мінрегіонбуду та підпорядкованого йому сьогодні агентства.

З метою реалізації проекту "Розвиток та комерціалізація біоенергетичних технологій у муніципальному секторі" Держенергоефективності підписало Меморандум про співпрацю з ПРООН. [Меморандум](#) передбачає, що сторони зобов'язуються, зокрема: (1) сприяти розвитку відновлюваних та альтернативних джерел енергії в Україні; (2) надавати необхідну консультативну допомогу; (2) залучати громадськість до реалізації проектів технічної допомоги, а також додаткові фінансові та інші матеріальні ресурси для виконання Проекту; (3) надавати відповідну інституційну підтримку Агентству в рамках Проекту для виконання завдань, визначених положенням Держенергоефективності.

21 жовтня НКРЕКП [оприлюднила](#) доопрацьований раніше опублікований проект постанови НКРЕКП "Про затвердження Змін до Примірного договору про купівлю-продаж електричної енергії між державним підприємством "Енергоринок" та суб'єктом господарювання, що виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії" із внесеними змінами та аналіз регуляторного впливу.

У сфері навколишнього середовища:

Стратегія державної екологічної політики та Національний план дій на 2016-2020 рр. чекають на прийняття

13 жовтня Мінприроди розмістило [повідомлення про проведення громадського обговорення проекту Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2016-2020 роки](#), таблиці обліку та стану врахування зауважень громадськості, структурних підрозділів Мінприроди та центральних органів виконавчої влади, зведений бюджет.

Окрім цього, на веб-сторінці Мінприроди було оприлюднено [оновлений Проект змін до Стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 року](#). Очікується, що процес внесення змін та доповнень до Стратегії та Плану дій, незабаром має завершитись їх остаточним затвердженням. Стратегія та План дій, серед іншого, містять завдання та заходи щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС у сфері охорони довкілля. Зокрема, це стосується і директив, імплементація яких є серед зобов'язань України перед Енергетичним Співтовариством.

Зареєстровано законопроект про СЕО

8 жовтня групою депутатів зареєстровано проект Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку" ([реєстр. № 3259](#)), 28 жовтня було внесено доопрацьований проект. Прийняття законопроекту сприятиме адаптації законодавства України до законодавства ЄС та нещодавно ратифікованому Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції Еспо.

Україна досягла відтермінування зобов'язань щодо обмеження викидів

16 жовтня відбулося [13-те засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), в ході якого було прийнято рішення стосовно імплементації Директиви 2001/80/ЄС, яким передбачається необхідність підготовки країнами-учасницями Енергетичного Співтовариства національного плану зменшення викидів великими спалювальними установками до 31 грудня 2027 року. Українська сторона відстояла необхідність більш гнучких термінів виконання цих зобов'язань: Єврокомісія зробила виняток та пролонгувала для України терміни досягнення установками спалювання (ТЕС та ТЕЦ) мінімальних

концентрацій забруднюючих речовин у димових газах до 2029-2033 років (замість 2018-2024 років) та збільшення граничного часу експлуатації до 40 000 годин (замість 20 тис. годин для інших країн-членів) для енергоблоків ТЕС, що не можуть бути модернізовані через високу зношеність.

У сфері енергоефективності:

Україна отримала незадовільну оцінку за виконання зобов'язань в сфері енергоефективності

Енергетичне Співтовариство випустило у жовтні [щорічний звіт про імплементацію](#). В частині енергоефективності автори нагадують про те, що Україна зобов'язувалася імплементувати відповідні директиви до 2012 року, тоді як чинним залишається старий закон про енергозбереження, що не відповідає директивам ЄС.

У звіті згадано, що Секретаріат Енергетичного Співтовариства допоміг розробити новий законопроект щодо енергоефективності, який відповідає Директиві 2012/27/EU. Законопроект планують прийняти в першому кварталі 2016 року, а поки створять робочу групу з чиновників, експертів та представників Секретаріату.

Звіт також звертає увагу на неприйняття цілої низки законодавчих та підзаконних актів – Національного плану дій з енергоефективності, законопроектів щодо енергетичного аудиту, ряду технічних регламентів щодо маркування, законопроекту про енергетичну ефективність будівель, технічних стандартів. Автори звіту вказують, що Україна не імплементувала повністю жодну з трьох директив з енергоефективності в рамках своїх зобов'язань перед Енергетичним Співтовариством, попри те, що змогла розробити низку проектів нормативно-правових актів.

Ключовими пріоритетами для України названі прийняття законопроекту про енергетичну ефективність, законопроекту про енергетичну ефективність (енергетичну продуктивність) будівель та Національного плану дій з енергоефективності. Крім того, має відбутися прийняття решти технічних регламентів щодо енергетичного маркування та регулювання для повної імплементації директиви з енергетичної продуктивності будівель. Великий наголос автори звіту роблять на співпрацю та координацію між органами влади, що відповідають за сферу енергоефективності. Вони також закликають посилити статус Держенергоефективності для того, щоб забезпечити ефективну роботу, моніторинг і координацію.

Нова Директива з енергоефективності – новий рівень зобов'язань

В жовтні відбулося [13-те засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), яке ухвалило рішення щодо прийняття Директиви 2012/27/EU з енергоефективності, що запроваджує нову ціль в 20% енергоефективності до 2020 року. Крім того, Директива передбачає також прийняття схем зобов'язань з заощадження енергії для енергокомпаній, що займаються дистрибуцією, просуває енергоефективність в опаленні, охолодженні та когенерації, а також застосовує цілі щодо модернізації будівель центрального уряду. Відповідно до ухваленого [рішення](#), кожна Договірна сторона має перенести в національне законодавство та імплементувати директиву до 15 жовтня 2017 року.

Національний план дій з енергоефективності

Держенергоефективності та GIZ обговорили під час одного з [семінарів інструменти для реалізації Нацплану дій з енергоефективності](#), зокрема енергетичний бенчмаркінг та програмне забезпечення для моніторингу та верифікації виконання Нацплану. Сам документ поки не затверджений Кабміном.

Енергетичний сервіс

21 жовтня Кабмін затвердив ([Постанова № 845](#)). За [словами](#) С.Савчука, це дозволить мати всю необхідну правову базу для запровадження механізму енергосервісу, а бюджетні установи зможуть залучати інвестиції у енергоефективність та проводити енергомодернізацію. За його словами, енергосервісний договір дозволить при зменшенні споживання тепла, електроенергії та інших енергетичних послуг залишати частину різниці між запланованими і реально витраченими коштами інвестору (80-90%) в рамках договору, а іншу частину вже спрямовувати до місцевого або державного бюджету (10-20%).

Від також відзначив, що сьогодні [близько 100 тисяч бюджетних установ](#) потребують проведення термомодернізації, яка дозволить зекономити у 2020 році до 100 млн. кубометрів газу та інших ресурсів за рік. "Бюджетна сфера нині потребує 4,4 млрд. євро на енергоефективність. Звичайно, що держава не може передбачити такі витрати, тому розвиток енергосервісу надає можливість приватному бізнесу залучати інвестиції в енергоефективність бюджетних установ, створити ринок енергосервісу, а також збільшити надходження до бюджетів усіх рівнів", зауважив С.Савчук та додав, що документ передбачає розподіл усіх фінансових, правових й інших технічних ризиків.

Облік

Мінекономрозвитку опублікувало [проект постанови](#) Кабінету Міністрів "Про затвердження Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки", який також стосується лічильників води, газу, електроенергії, теплотічильників.

Державні програми

13 жовтня Кабмін прийняв Розпорядження № 1089-р, затвердивши [зміни](#) до минулорічного Плану коротко- та середньострокових заходів щодо скорочення обсягу споживання природного газу на період до 2017 року. Зокрема, Держенергоефективності стало першим у списку виконавців завдання з розробки змін до Енергетичної стратегії України на період до 2030 року в частині скорочення обсягу споживання природного газу та збільшення обсягу використання енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. На фоні цього, в депутатському корпусі вважають, що Україна в стратегічній перспективі може економити [14-16 млрд. кубометрів газу](#).

В Держенергоефективності повідомили, що в жовтні видали [рекордні 227,8 млн. грн.](#) на "теплі" кредити, при цьому протягом передостаннього тижня місяця видано 67,2 млн. грн.. Від початку дії програми видано 49113 кредитів на суму 810,9 млн. грн. З цієї суми 10,6 млн. грн. видано на 94 кредити для ОСББ.

Держенергоефективності в жовтні виплачувало компенсації по кредитам за вересень – було відшкодовано 2,6 млн. грн., а за період з початку дії програми загалом відшкодовано [74,1 млн. грн.](#) В регіонах тим часом продовжують працювати з програмами відшкодування – Кіровоградська облрада [відшкодуватиме 30% кредиту для учасників АТО](#), Полтавська облрада прийняла програму підтримки для ОСББ та відшкодуватиме їм за кредитами [10% річних на заходи з енергоефективності](#). Додаткове фінансування отримали перші три ОСББ у Львові, де додатково до державної програми [місто відшкодувало їм ще 30%](#). Проте в Інтернеті є відгуки про те, що відшкодування, зокрема, у Львові відбувалися не вчасно і не в повному обсязі. А ОСББ, яке термомодернізувало свій будинок у Луцьку, Луцькгаз відключив від опалення. Крім того, в агентстві повідомили, що з серпня, коли було прийняте рішення про значний відсоток відшкодування для отримувачів субсидій, [понад 1300](#) таких родин отримали кредити.

Тим часом один з банків [знизив відсоткову ставку](#) за енергоефективним кредитом на 0,5 відсотка.

Енергоефективність у будівлях

В Держенергоефективності відзначили, що [саме в житловому секторі](#) можливо досягти найбільшого скорочення споживання енергоресурсів, адже саме цей сектор втрачає близько третини загального обсягу палива та енергії по країні. В Агентстві підраховали, що проведення комплексної термомодернізації житлових будинків дозволить заощадити до 50% енергії, яку споживають.

Тим часом, до Верховної Ради внесено законопроект "Про засади запровадження енергоефективного освітлення в Україні" ([реєстр. № 3245](#)) для врегулювання на законодавчому рівні питання щодо поступової відмови населення від ламп розжарювання та виводу їх з обігу до 2017 року. У пояснювальній записці також є посилання на вимоги Директиви 2012/27/EU.

Профільний фонд з енергоефективності, питання фінансування

Віце-прем'єр Г.Зубко, виступаючи перед німецькими інвесторами, зауважив, що Україна відкриває ринок енергоефективності обсягом 55 млрд. євро та в якості першого кроку до нього розробила концепцію Фонду енергоефективності, запуск якого [очікується в 2016 році](#). Підтримку Україні в запровадженні енергоефективності розглядають можливість надати різні донори – [Світовий банк](#), [Німецьке енергетичне агентство та ініціатива "Житлове господарство у Східній Європі"](#) планують розробити програму широкомасштабної модернізації житлових будинків в Україні, зацікавленість до теми висловили [американська та італійська](#) сторони, а з ПРООН підписано [Меморандум про співпрацю](#).

Інформування

За інформацією Держенергоефективності, за місяць понад 20 тис. українців (на початку місяця ця цифра становила [7 тис. осіб](#), ближче до кінця – [27 тис. осіб](#)) взяли участь в районних семінарах з енергоефективності, які відбулися в [понад 440 районних центрах](#). Такі семінари-практикуми вже повністю [завершено в п'ятнадцяти областях](#). Всього було заплановано провести заходи в [473 містах](#) ("План 473"). В Держагентстві наголошують, що мають на меті [змінити культуру енергоспоживання населення](#).

У сфері нафти і нафтопродуктів:

Запущено роботу над впровадженням Директиви 2009/119/ЕС

12-16 жовтня в Києві відбулося [засідання багатосторонньої робочої групи](#) з імплементації Директиви 2009/119/ЕС про створення стратегічного запасу нафти і нафтопродуктів в Україні. У зустрічі взяли участь представники Секретаріату Енергетичного Співтовариства, керівник Державного агентства резерву, представники Міненерговугілля, інші сторони. Було вирішено, що найкращим підходом для України є поступове створення запасу, крайнім терміном реалізації Директиви встановлено 1 січня 2023 року.

Згідно домовленостей, новий закон встановить терміни та умови для створення, підтримки і технічного обслуговування запасів, у тому числі створення нового розпорядника у формі акціонерного підприємства.

Триває врегулювання фінансової ситуації державних нафтових компаній

Після вступу на посаду голови правління "Укрнафти" М.Роллінза, у жовтні компанія виплатила державі [632 млн. грн. дивідендів](#) за 2014 рік та прозвітувала про зростання прибутку з початку року [в 5 разів](#) – до 4 млрд. грн. Між тим, за компанією лишається значний податковий борг, який оцінюється ДФС у [9,5 млрд. грн.](#), а також борг по дивідендам за 2011-2013 роки.

Також в жовтні відбулися [судові слухання](#) за позовами трьох НПЗ групи "Приват" І.Коломойського проти ПАТ "Укртранснафта". Йдеться про стягнення понад 400 млн. грн. на

користь "НПК "Галичина", ПАТ "Укртранснафта" (Кременчук) і ПАТ "Нафтохімік Прикарпаття", на потужностях яких зберігається технологічна нафта держкомпанії. Першу з трьох судових справ уже розглянув Госпсуд Києва, який своїм рішенням від [28 вересня](#) задовольнив позов "Нафтохіміка Прикарпаття" і відхилив зустрічний позов "Укртранснафти".

У сфері статистики:

Розширення завдань супроводжується рішеннями, які скорочують спроможність Держстату

16 жовтня відбулося [13-те засідання Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства](#), в ході якого було прийнято рішення щодо імплементації Регламенту 431/2014 щодо внесення змін до Регламенту 1099/2008 про статистику енергетики. Документ передбачає підготовку на щорічній основі цілої низки статистичних даних щодо споживання енергії домогосподарствами.

Разом з тим, у жовтні Мінекономрозвитку прийняло рішення [скоротити штат Держстату](#) на 20% до кінця року, а також зменшити кількість обов'язкових статистичних звітів, які подають українські підприємства. Як повідомили в уряді, процедура торкнеться, головним чином, регіональних відділень: кількість відокремлених підрозділів районного (міського) рівня скоротиться із 481 до 275. Експерти вже [критикують таке рішення](#).

У сфері конкуренції:

АМКУ та уряд продовжують змінювати нормативну базу

У жовтні АМКУ оприлюднив [проект постанови Кабінету Міністрів "Про затвердження Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції"](#). Як йдеться у [супровідному повідомленні](#), документ розроблено на виконання Закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" та зобов'язань, взятих відповідно до ч. 1 ст. 267 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Ним визначаються підстави для повернення незаконної державної допомоги, вимоги до відповідних рішень АМКУ, граничні строки для повернення такої допомоги, спосіб визначення її обсягу, тощо.

Також, з 2 жовтня набуло чинності рішення АМКУ про [скорочення до 180 днів](#) загального строку розгляду заяви про надання дозволу на концентрацію, тобто з моменту подання заяви до винесення рішення у справі. За [словами голови Комітету Ю.Терентьєва](#), наразі робота ведеться щодо більш чіткого визначення критеріїв оцінки концентрацій, прав та обов'язків сторін під час розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію, підходів до визнання підприємства таким, що займає монопольне становище, підходів до визначення меж товарних ринків тощо.

Тим часом, наприкінці жовтня Мінекономрозвитку оприлюднило [проект Закону "Про публічні закупівлі"](#), у т.ч. на виконання ст. 153 глави 8 (Державні закупівлі) розділу IV Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, в частині імплементації Директив 2014/24/ЄС і 2014/25/ЄС.

ЄС допомагає навчати урядовців та інші зацікавлені сторони з питань державної допомоги, однак дедлайни виконання зобов'язань відкладаються

29 жовтня Проект ЄС провів інтенсивний [одноденний базовий тренінг для Мінфіну фінансів та ДФС](#) стосовно більшості аспектів регулювання державної допомоги та ключових питань, що стосуються функціонування майбутньої системи моніторингу та контролю за її наданням.

9 листопада у Верховній Раді за участі народних депутатів, представників АМКУ, закордонних експертів, відбувся [семінар-круглий стіл на тему "Державна допомога в](#)

[контексті Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС](#)". За словами державного уповноваженого АМКУ А.Артеменко, необхідно провести повну інвентаризацію усієї системи надання державної допомоги, зокрема створити реєстр, розробити і запровадити конкурсну процедуру надання державної допомоги, визначити форми і критерії державної допомоги, а також роз'яснити нові правила усім, кого це стосується.

Разом з тим, Кабінет Міністрів відтермінував розробку підзаконних нормативно-правових актів щодо реалізації положень Закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" згідно з вимогами глави IV Договору про заснування Енергетичного Співтовариства і додатка III до нього. Строк виконання перенесено з 1 січня 2015 року до 31 серпня 2017 року ([Розпорядження від 7 жовтня 2015 р. № 1059-р](#)).

У сфері соціальної політики:

Держава продовжує працювати над вдосконалення системи надання субсидій та заохоченням населення до ефективного споживання енергоресурсів

За словами міністра соціальної політики П.Розенка, станом на кінець жовтня [понад 3,5 млн. родин вже отримали субсидії](#) в умовах реформованої системи соцдопомоги. У Держстаті зазначили, що з січня по вересень поточного року для відшкодування витрат на оплату послуг ЖКГ звернулося в 5,6 разів більше родин, ніж у січні-вересні 2014 року.

У Мінсоцполітики підкреслили, що ще [приблизно 200 тис. заяв перебувають на розгляді](#) в управліннях соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій. Планується, що до кінця року за субсидіями звернеться [ще приблизно 1 млн українських сімей](#). Цьогоріч на субсидування в державному бюджеті передбачено [24,5 млрд. грн.](#), на наступний рік заплановане збільшення цієї суми до [43 млрд. грн.](#)

На зустрічі з фахівцями Світового банку представники Мінсоцполітики повідомили, що з метою спрощення системи надання субсидій нещодавно [було врегульовано питання неврахування окремих видів доходів при обчисленні розміру субсидії](#).

Тим часом, прем'єр-міністр А.Яценюк наголосив на тому, що після виборів 25 жовтня першочерговим завданням для місцевої влади має стати проведення заходів з енергоефективності та [реалізація програми житлових субсидій](#). Задля ефективного споживання енергетичних ресурсів Кабінет Міністрів вніс зміни до соціальної норми споживання газу: відтепер норма [в розмірі 1200 куб. м встановлюється на весь опалювальний сезон](#) ([Постанова № 842](#)). Це означає, що людина може сама визначати, [скільки газу використовувати в рамках соціальної норми щомісяця](#) протягом опалювального сезону. Також було прийнято рішення, що в лютому 2016 року буде здійснено контроль реальних витрат населенням газу для опалення та [оцінено необхідність збільшення соціальної норми у випадку холодної зими](#).

Зроблено крок до прозорості встановлення та застосування тарифів

8 жовтня Верховна Рада прийняла за основу законопроект [№ 2505а](#) "Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, тепlopостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення", поданий Президентом ([Постанова № 724-VIII](#)). Прийняття законопроекту обумовлено необхідністю виконання Україною взятих на себе зобов'язань щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС: зокрема, імплементації Директиви 2006/32/ЄС про ефективність кінцевого використання енергії та енергетичні послуги.

Крім того, в умовах відсутності чіткого та єдиного механізму реалізації споживачами права на доступ до інформації на ринках енергетики та комунальних послуг, що гарантується Конституцією України та законами України, та в умовах підвищення тарифів, є вкрай необхідним забезпечення прозорості їх встановлення та застосування.